

Тәрә хуралгъиг болн буудя белдлгъиг үзмджтә сәәнәр кехмн

Таньгъчин колхозмудин болн совхозмудин теөгәс байрта зәнъг нрәд бәәнә. Тәрә тәрәчир буудян культури сән ургъц ургъав. Западн болн Яшалтинск районин кесг колхозмуд болн совхозмуд намрин тәрәнә цагъан буудян ик агъу газрин 1 гектар болгънас 100-д пуд ургъц авхмн. Приозерн, Сарпинск, Целинн болн наза чигн райодар тәрәнә ургъц бас сән. Эниъ, мана таньгъчин эдл-ахусар газр әллгънә культур обдлсиг болн дакад агротехническ заавр-обкал чикәр куцагъад тәрхлә, мана теегт буудян культури, нег үлү эрдни-шишән сән ургъц ургъадж болхиг үзүлдж мелүлджәнә.

Эн джил тәрән, нидн джилдәс 30 гар мингън гектар икәр тәргдсмн. Таньгъчин колхозмуд болн совхозмуд зуг буудял гидж 16 мингън гектар эрдни-шишә хурахмн. Хурагдх зөвтә тәрмр өвснә болн тосна культури агъуиъ бас кесг холван икдсмн.

Цуг эн хамг мана таньгъчин колхозмудт болн совхозмудт эн джилд государствд буудя орулдж белгънә зурагъан куцагъад, 1959 джилд тәргдх тәрәнә газрин цуг агъуд тәрх сән чинртә экиә буудя өллад, дакад малин хот гидж гуйр—буудя эрки кергтә тоогъарн белдх аргъ учраджана.

Тәрә хуралгън—икл гидг даалгъврта кәдлмш болджана. Болв таньгъчин кесг райод болн эдл-ахус тәрә хуралгънд кецү муугъар белдджәнә. Тәрә хуралгъна кәдлмшин дилвр—техник цагтн белдлгънәс болн терүнә тасрхан уга сән кәдлмшәс учрхн лавта. Болв тәрә хуралгън эклт цөбкәхн хонг үлдв чигн, кесг комбайнс, тәрә хадг болн цугуулдг машинд ясврас ода бийн гәрәд уга. Улгурн, Приютненск, Приозерн, Целинн болн Яшкульск районин колхозмудар болн совхозмудар нег чигн лафетн жаткс белдгдәд уга. Иим бәәдл—тәрә хуралгънд муугъар белдджәхн болн тәрә хадлгън цоклгън хойриг онц-онцнд келгънә аргъин төртән әс авчәхн тускар герчлджәнә.

Таньгъчин статуправленә тоогъар, Западн районд ясгдх зөвтә 136 комбайнас зуг 60 комбайн ясгдв, әс гидж 44,1 процентн, Целинн районд комбайн яслгъна зура 23,7 процент, Сарпинск районд—37 процент куцагъдв. Яшалтинск района колхозмудар болн совхозмудар ода бийн ясгдал уга 66 комбайн бәәнә. Таньгъчин 11 райодас зуг хойрки район—Западн болн Яшалтинск районд тәрә хуралгъ машинд белдджәнә, наадк райод болхла, тәрә хура дг машинд белдджәхш. Ясгдх зөвтә тәрә хура дг 552 машинәс зугл 243 ясгдсн бәәнә.

Тәрә хадлгънд ховадж хуралгъна аргъ бргәр орулдж келгън эрки чинртә гидж КПСС-н ЦК болн СССР-н Министрумдин Совет зааджана. Ставропольск крайин колхозмудин болн совхозмудин тәрә ховадж хуралгъна әлвг дамшлт—ән аргъ ик гидг олзта, деериг үзүлджәнә. Тәрәг онц-

онцнд хадж хуралгън—хадлгъна болзгиг, буудян геедлртиг багърулад, тәрәнә цуг ургъц икдүлх аргъ бгхмн. 1957 джилд тәрә хуралгъиг тинм аргъар кехлә эдл-ахус нег гектар болгъас немр 2-2,5 центнер буудя авчала.

Нидн джил Западн района 112-ч номертә болн „Южный“ совхозмуд 22 мингън 279 гектар тәрәнәс 17 мингън 653 гектаринъ, әс гидж 79 процентинъ онц-онц ховадж хура-ла. Эн хойр совхоз тингдж хурагъад, гектар болгънас 1,5—2 центнер буудя икәр авчала. Тинм улгурмуд Яшалтинск района турун нуурин эдл-ахусин дамшлтас чигн үзүлдж болхмн.

Таньгъчд буудян культури 264 мингън гектар, әс гидж цуг тәрәнә 90 процентнә онц-онцнд ховадж хуралгъна аргъар кегдхмн. Эн нәрн ик кәдлмшт техник болн энүг әлдж кәдлх механизатормуд эртәс белдх кергтә. Таньгъчин селәнә эдл-ахун управленъ (уурмуд Бабышев болн Берденов) тәрәг онц-онцнд ховадж хуралгъна дамшлт даслгъна семинар кех зөвтә бәәсмн, болв эдн энүг кехдән адгъджәхш. Эдниг дурагъад, әднәс улгур авад бәәрн газрмудар чигн тәрә хадлгъна болн цугууллгъна машинд муугъар белдгдджәнә.

Ставрополнн турун нуурин эдл-ахус трактормудин кәдлмшин ашинә обдлулхн эркд, хойр жаткиг холвад нег агрегат бурдәгъад хадна. Эн тәрә селәнә эдл-ахун таньгъчин управленә специалистнр бас соньмсх зөвтә, болв эдн ода деерән төртән авад уга бәәнә. Западн района эдл-ахун гардәчир хойр жаткиг хамцулдж агрегатс бурдәлгъиг әклджәнә.

Тәрәнә ик агъу газрта мана таньгъчин кесг райодар тәрә хадг болн цугуулдг машиндиг, комбайнсиг баглад, хам кәдлулх кергтә. Машиндиг багдлж хамдн кәдлулхлә, тедниг усар болн горючар теткхд, комбайнсас буудя таслвр

уагъар зөбхд, дакад бас тедмет агрегатсиг гардхд амр болхмн. Зуг агрегат болгънд кәдлх газринъ заадж темдглх кергтә.

Тәрә хуралгъна кәдлмшиг нег-негинъ дахулдж кехин төлә (поточн эвәр) комбайнас зөбгдгдг буудя ток деер хурагддго болгар бурдәх кергтә. Тәрәг онц-онцнд хуралгъна аргъар кехлә буудяг токар дәврүлго, шуд государствд белгънд зөбддж болхмн.

Тәрәнә экиә буудя белдлгънд сән оньган тәвх кергтә.

1958 джилин намрин тәрәнәс авн мана таньгъч делгудән сән чинртә, ик ургъчин тохмта буудян экәр тәрх зөвтә, му тохмин буудя тәрх зөв уга. СССР-н правительств сән тохмта буудян экиг курм тоогъарн белдх зөв өгсмн.

Солом цагтн хуралгън, энүг малин бәәрнүр зөблгън—бас эрки чинртә кәдлмш болджана. Эн кәдлмшиг цагтн куцагъад, малин хотин кәртн икдүлх, иргч джилин тәрәнд газр хагъллгъна зура куцагъ эв-аргъ бгхмн.

Колхоз болн совхоз болгънар, ферм бочн бригад болгънар, тәрә хуралгънд кергтә белдврин цуг кәдлмшиг тәрәгәр төгсәх кергтә. Тәрә хуралгъна зура диглдж кехләри, малин хот белдлгънә, эрдни-шишә аслгъна кәдлмшиг бас тоолдж, эн кәдлмшиг сулдхл уга бас кех кергтә.

Тәрәнә ургъц хурадж авлгън—мана таньгъчин цуг кучкәдлчнр әврәннә социалистическ даалгъвран куцагъин төлә ноолдана йилгъч нег цагн болхмн.

Ставропольск крайин Курск района селәнә эдл-ахун кәдлчнрин дуудврин хәрүд, социалистическ дәрлдәнд орад, тәрә хуралгъан кәдлмшин 10 бдрг кегъад, буудя белдлгънә зурагъан болзгасн урд куцагългън—мана таньгъчин тәрәчнрин нернә керг болджана.

Г. БЕМБИНОВ,

КПСС-н обкомин селәнә эдл-ахун отделн заведующин дарук.